

تحلیل اثرات آموزشی- ترویجی و اثرات اقتصادی در توسعه اعتبارات کشاورزی در

شهرستان پیرانشهر استان آذربایجان غربی

اسماعیل معروفی*^۱

دانشجوی دکتری توسعه کشاورزی و مدرس دانشگاه پیام نور مرکز پیرانشهر استان آذربایجان غربی

چکیده

هدف از این تحقیق، تحلیل اثرات آموزشی- ترویجی و اثرات اقتصادی در توسعه اعتبارات کشاورزی در شهرستان پیرانشهر می باشد. تحقیق حاضر از لحاظ هدف، کاربردی از لحاظ سطح مطالعه و از لحاظ نحوه گردآوری اطلاعات میدانی و اسنادی بود. روش تحقیق از لحاظ ماهیت، توصیفی- پیمایشی بود. به منظور بررسی روایی ابزار تحقیق، از نظرات اساتید راهنما و مشاور کمک گرفته شد و جهت سنجش پایایی پرسشنامه از آزمون مقدماتی استفاده شد. و میزان آلفای کرونباخ حاصل ۰/۷۴ به دست آمد. جامعه آماری مورد مطالعه در این تحقیق کشاورزان به تعداد ۸۱۵۰ در سطح شهرستان پیرانشهر بود. برای تعیین حجم نمونه جامعه آماری از جدول کرجسی و مورگان استفاده شده است. که بر این اساس ۲۰۰ نفر برای کشاورزان تعیین شده است. برای بررسی ارتباط بین متغیرهای تحقیق از ضریب همبستگی پیرسون برای محاسبه و بررسی رابطه بین متغیرهای تحقیق استفاده شد. ضریب همبستگی محاسبه شده بین متغیر نوع تسهیلات اعتباری در توسعه پایدار کشاورزی توسط پاسخگویان کشاورز با متغیرهای مستقل اثرات آموزشی- ترویجی ($r=0/501$ و $p=0/000$)، اثرات اقتصادی ($r=0/299$ و $p=0/000$)، میزان کل زمین زراعی ($r=0/160^*$ و $p=0/025$) دارای رابطه مثبت و معنی دار در سطح ۵ درصد می باشد. بنابراین با ۹۵ درصد اطمینان می توان بیان کرد که بین متغیر مستقل مذکور با متغیر وابسته تأثیر تسهیلات اعتباری در توسعه پایدار کشاورزی رابطه وجود دارد. **واژه های کلیدی:** اثرات آموزشی- ترویجی، شهرستان پیرانشهر، اثرات اقتصادی، تسهیلات اعتباری.

مقدمه

با توجه به اینکه الگوی کاهش دخالت مستقیم اقتصادی دولت در بخشهای تولیدی و افزایش مشارکت بخش خصوصی در فعالیت های تولیدی و اقتصادی یک اصل مورد قبول به شمار می آید، کوشش در زمینه جلب و جذب سرمایه های خصوصی به بخش کشاورزی نقش مهمی در این امر ایفا می کند. در واقع فراهم سازی زمینه های لازم برای افزایش سرمایه گذاری در این بخش و بسترسازی مناسب برای جلب و جذب سرمایه های خصوصی به بخش کشاورزی، پیش شرط اغماض ناپذیر توسعه پایدار کشاورزی در ایران است (بخشی، ۱۳۸۷).

اعتبارات بانکی برحسب اولویت های اهداف توسعه به فعالیتهای مختلف اقتصادی اختصاص می یابد که بخش کشاورزی نیز از این اعتبارات برای توسعه تولید، سرمایه گذاری و در نهایت اشتغال بهره می گیرد. بیشترین اعتبارات بانکی بخش کشاورزی (بیش از ۵۰ درصد آن) توسط بانک کشاورزی تأمین مالی می شود که نقش عمده ای در گزینه های تأمین مالی کشاورز دارد و لذا در صورت

عملکرد مناسب می تواند تأثیرات مثبت و مهمی بر این بخش اقتصادی از نظر تولید، درآمد، سرمایه گذاری و اشتغال داشته باشد. گرچه در ادبیات توسعه بارها به این مطلب اشاره شده که در روند توسعه از اشتغال بخش کشاورزی کاسته و مازاد نیروی کار این بخش به بخشهای صنعت و خدمات منتقل شده است، اما باید به این نکته توجه کرد که این مطلب در شرایطی صادق است که از همه امکانات موجود استفاده کامل شود (باقری و نجفی، ۱۳۸۵).

در این تحقیق تلاش شده است با نگاهی تحلیلی نقش اعتبارات بر توسعه کشاورزی از نقطه نظرهای تولید (بعد اقتصادی) و اشتغال (بعد اجتماعی) و فنون و روشهای نوین در کشاورزی (بعد حفاظت از محیط زیست) و توسعه روستایی مورد بررسی قرار گیرد.

در بسیاری از مناطق جهان، کشاورزی مدرنیزه شده و با این عمل افزایش در نرخ رشد تولید محصولات کشاورزی دیده می شود ولی توسعه کشاورزی به معنی بهبود کمی و کیفی کشاورزی و بهبود وضع زندگی اکثریت کشاورزان و منجمله زارعین فقیر و خرده مالکین روی نداده است. چنانکه خود اکسین توسعه به معنی مدرنیزه شدن زندگی را مورد انتقاد قرار داده است و یکی از نواقص مهم مدلهای توسعه کشاورزی که تکیه اصلی آنها بر بکار بردن تکنولوژی و مدرنیزه کردن کشاورزیست نیز همین است. کشاورزی جهان سوم را نمی توان بوسیله همان روشها و انجام همان سیاستهای توسعه کشاورزی قرن هیجدهم و نوزدهم و اوایل قرن بیستم مغرب زمین توسعه داد. چون اوضاع اقتصادی، سیاسی، اجتماعی و فرهنگی این کشورها با آنچه در قرون مزبور در مغرب زمین وجود داشت تفاوت بسیار دارد.

بعلاوه شرایط جهانی و مبادلات جهانی امروزه با دو قرن پیش تفاوت بسیار می کند.

روبین (Rubin, 2009) بیان می کند که تجارب زیادی در امر توسعه کشاورزی و عمران روستایی در کشورهای جهان سوم اندوخته است وی معتقد است که باید شرایطی مناسب فراهم کرد تا بتوان با وجود آن شرایط به امر توسعه کشاورزی اقدام کرد. این شرایط که وی آنرا شرایط اولیه و ضروری جهت توسعه کشاورزی می نامد عبارتند از:

۱. اصلاح سیستم اجاره داری زمین

۲. تأسیس و استقرار مؤسسات و بنگاههای اعتباری

۳. سازماندهی شبکه های توزیع نهاده ها و ستاده های کشاورزی و غیره که جملگی جهت مهیا کردن فرایند توسعه کشاورزی ضروری می باشند. در واقع برای توسعه کشاورزی باید فرصت های حقیقی جدیدی در دسترس کشاورزان قرار گیرد. در یک کشور باید شرایطی ایجاد شود که متعاقب آن این فرصت ها فراهم آید.

۴. اهمیت توسعه کشاورزی و لزوم توجه بیشتر به آن بر خلاف گذشته بیشتر ناشی از این است که در برنامه های توسعه اقتصادی علاوه بر هدف افزایش درآمد مالی به هدف های رفاهی نیز توجهی روزافزون می شود (خلف الله، ۲۰۰۳).

۵. گرسنگی و فقر به ویژه در مناطق روستایی بسیاری از کشورهای توسعه نیافته دلیل و انگیزه ای نیرومند برای توسعه اقتصادی به شمار می رود. بنابراین در صورتی که بالا بودن سطح زندگی و رفاه همه افرادی یک کشور هدف توسعه اقتصادی را تشکیل دهد، با توجه به پایین تر بودن سطح رفاه جمعیت روستایی در اغلب کشورهای توسعه نیافته، لزوم بهبود و توسعه کشاورزی به خوبی احساس می شود (قوام، ۱۳۸۸).

۶. عدم توجه به توسعه کشاورزی علاوه بر تمام زبان های دیگر، موجب عقب افتادگی جمعیت روستایی در این کشورها می شود که پیامد آن محدودیت های زیادی در راه پیشرفت اقتصادی است و تجربه بسیاری از کشورهای توسعه یافته نشان می دهد که اگر کشاورزی نتواند از رشد کافی برخوردار باشد شانس پیشرفت اقتصادی بسیار کمتر و محدودتر خواهد شد البته نقش بخش کشاورزی در هر یک از حالت های توسعه اقتصادی متفاوت است و زمانی می تواند نقشی در تحول و پیشرفت اقتصادی داشته باشد شیوه جدید تولید در آن حاکم شده و از حالت بسته خارج شده و به تجاری کردن آن پرداخته و به اقتصادی مبتنی بر بازار تبدیل شود و برای ایجاد این تحول ابتدا باید بهره وری در بخش کشاورزی افزایش یابد زیرا بهره وری در کشاورزی از چنان اهمیتی برخوردار است که برخی از اقتصاددانان کندی رشد آن را به عنوان عامل محدود کننده در توسعه بخش های دیگر تلقی می

کنند. بنابراین یک کشاورزی توسعه نیافته ترمزی برای توسعه اقتصادی است. بنابراین برای رهایی از این موانع اهمیت واگذاری تسهیلات اعتباری کشاورزی به بهره برداران امری ضروری است (کرمی، ۱۳۸۷).

بخش کشاورزی ایران یکی از مهم ترین و تواناترین بخش های اقتصادی کشور است. که تأمین کننده بیش از یک چهارم تولید ناخالص ملی، یک چهارم اشتغال، بیش از چهار پنجم نیازهای غذایی، یک چهارم صادرات غیر نفتی و حدود نه دهم از نیاز صنایع به محصولات کشاورزی است. این بخش بر خلاف سیاست های صنعتی شدن و تقویت دیگر بخش های اقتصادی همچنان با قدرت به حیات خود ادامه می دهد چنانچه متوسط نرخ رشد بخش کشاورزی در طول ۲۵ سال گذشته به طور میانگین چهار درصد بوده در حالی که این رقم برای بخش صنعت ۲/۳ درصد و معدن ۲/۸ درصد بوده است و کاملاً روشن است که این بخش به لحاظ دارا بودن شرایط کنترل ناپذیر و نبود اطمینان برنامه ریزی خاص خود را می طلبد (مقدسی، ۸۴).

اهمیت اعتبارات در کشاورزی

اعتبارات اهمیت ویژه ای در نظام کشاورزی کشورها دارد و در ادبیات و توسعه کشاورزی پایدار از الزامات مهم دستیابی به آن محسوب می شود، به گونه ای که بسط و توسعه بهینه و مناسب اعتبارات را از ابزارهای مهم توسعه می دانند. این تحقیق از این لحاظ دارای اهمیت است که اعتبارات اعطایی چگونه توانسته است بر توسعه کشاورزی پایدار از لحاظ اقتصادی (میزان تولید) و اجتماعی (اشتغال زایی) و محیط زیست که هر یک به نوبه خود در پایداری کشاورزی نقش بسزایی دارند می تواند موثر باشد (سلیمانی پور و نیکویی، ۸۳).

در این برهه از زمان که بحران بیکاری و تولید و از بین رفتن مراتع و منابع طبیعی و چشم اندازها از مشکلات عمده کشاورزی کشور به شمار می آید، توجه به این موضوعات و بررسی آنها اهمیت بیشتر و جایگاه رفیع تری در تحقیقات پیدا می کند. با توجه به اهمیت این موضوع، مطالعه حاضر درصدد است که به بررسی تأثیر اعتبارات بر توسعه بخش کشاورزی بپردازد تا فتح بایی برای مطالعه و پژوهش های آینده و در نتیجه سیاستگذاری های بهینه برای رفع مشکلات کشور باشد.

سرمایه به سبب قابلیت تبدیل شدن به دیگر عوامل، در فرایند تولید نقش بسیار مهمی دارد. همچنین بکارگیری صحیح سرمایه و ترکیب آن با سایر نهاده ها باعث افزایش بهره وری عوامل تولید می شود. از آنجا که سرمایه امکان بکارگیری نهاده های کافی و مناسب را برای تولید ایجاد می کند، ضرورت تشکیل سرمایه و تأمین آن امری بدیهی است. در بخش کشاورزی استان آذربایجان غربی، به علت وجود تنگناهای ساختاری و کمبود امکانات مورد نیاز کشاورزان، مسائل مربوط به سرمایه و سرمایه گذاری اهمیت بیشتری دارد (شاهین فر و صدراالاشرفی، ۸۶).

روش شناسی پژوهش

تحقیق حاضر از لحاظ هدف کاربردی، از لحاظ سطح مطالعه و از لحاظ نحوه گردآوری اطلاعات میدانی و اسنادی می باشد. مطالعه از لحاظ ماهیت، توصیفی- پیمایشی، و به لحاظ اینکه به بررسی متغیرهای مورد نظر تحقیق می پردازد توصیفی- همبستگی می باشد. جامعه آماری مورد مطالعه در این تحقیق کشاورزان به تعداد ۷۱۰۰ در سطح شهرستان پیرانشهر می باشد. حجم نمونه در این تحقیق با استفاده از روش نمونه گیری خوشه ای چند مرحله ای به عنوان نمونه های آماری تعیین شده است. افراد بطور کاملاً تصادفی و متناسب با بزرگی طبقه در مقابل حجم نمونه، انتخاب شده اند. برای تعیین حجم نمونه طبق جدول کرجسی و مورگان ۲۰۰ نفر برای کشاورزان تعیین شد. تجزیه و تحلیل بر روی اطلاعات حاصل شده از مطالعات کتابخانه ای و میدانی انجام شد. برای انجام این تحقیق و به منظور خلاصه کردن، طبقه بندی، سازماندهی، استخراج، توصیف و تجزیه و تحلیل داده ها از نرم افزار آماری SPSS17 استفاده شده است.

نتایج

یافته های حاصل از تحلیل توصیفی ویژگی های شخصی پاسخگویان کشاورز با توجه به جدول (۱) بیانگر این است که میانگین سن پاسخگویان در حدود ۴۶ سال با انحراف معیار ۱۱/۱۹ می باشد.

جدول (۱) توزیع فراوانی پاسخگویان کشاورز بر حسب سن

بیشترین	کمترین	انحراف معیار	میانگین	درصد واقعی	فراوانی	طبقه سنی
				۱۶/۵	۳۳	۲۵-۳۴
				۵۳/۵	۱۰۷	۳۵-۵۰
۸۰	۲۱	۱۱/۱۹۹	۴۶	۲۳/۵	۴۷	۵۱-۶۵
				۶/۵	۱۳	بالای ۶۵
				۱۰۰	۲۰۰	جمع

مأخذ: یافته های تحقیق

با توجه به نتایج حاصل از پرسشنامه ها ۷۴ درصد از پاسخگویان کشاورز باسواد و ۲۶ درصد از پاسخگویان بیسواد بودند که در جدول (۲) آمده است.

جدول (۲) توزیع فراوانی تحصیلات کشاورزان

درصد	فراوانی	تحصیلات
۷۴	۱۴۸	با سواد
۲۶	۵۲	بیسواد
۱۰۰	۲۰۰	جمع

مأخذ: یافته های تحقیق

با توجه به نتایج پاسخگویان فعالیت اصلی کشاورزان ۱۹/۵ درصد زراعت و باغبانی، ۳۲ درصد زراعت، ۸/۵ درصد باغبانی، ۱۰ درصد دامپروری و ۳۰ درصد مختلط جواب دادند که نتایج در جدول (۳) آمده است.

جدول (۳) توزیع فراوانی فعالیت اصلی کشاورزان

درصد	فراوانی	شغل اصلی
۱۹/۵	۳۹	زراعت و باغبانی
۳۲	۶۴	زراعت
۸/۵	۱۷	باغبانی
۱۰	۲۰	دامپروری
۳۰	۶۰	مختلط
۱۰۰	۲۰۰	جمع

مأخذ: یافته های تحقیق

با توجه به نتایج پاسخگویان نظام زراعی کشاورزان ۶۰/۵ درصد ملکی، ۱۶ درصد اجاره ای، ۱۲ درصد سهم بری و ۱۱/۵ درصد مختلط جواب دادند که نتایج در جدول (۴) آمده است.

جدول (۴) توزیع فراوانی نظام زراعی کشاورزان

درصد	فراوانی	شغل اصلی
۶۰/۵	۱۲۱	ملکی
۱۶	۳۲	اجاره ای
۱۲	۲۴	سهم بری
—	—	وقفی
۱۱/۵	۲۳	مختلط
۱۰۰	۲۰۰	جمع

مأخذ: یافته های تحقیق

نتایج پاسخگویان در ارتباط با استفاده از تسهیلات اعتباری بیانگر این است که ۷۷ درصد از کشاورزان از اعتبارات استفاده کرده اند. ۲۳ درصد استفاده نکرده اند که نتایج در جدول (۵) آمده است.

جدول (۵) توزیع فراوانی استفاده از اعتبارات (وام)

درصد	فراوانی	دریافت اعتبارات (وام)
۷۷	۱۵۴	بلی
۲۳	۴۶	خیر
۱۰۰	۲۰۰	جمع

مأخذ: یافته های تحقیق

نتایج اولویت بندی میزان تأثیر اعتبارات کشاورزی در بُعد آموزشی- ترویجی توسعه پایدار کشاورزی پاسخگویان که در جدول (۶) آمده است بیانگر این است که برنامه های بازدید برای کشاورزان در خصوص اهمیت اعتبارات کشاورزی با ضریب تغییرات (CV= ۰/۲۷۹) اولویت اول و فراهم نمودن بازدید از مزارع نمایشی با ضریب تغییرات (CV= ۰/۲۹۶) و برقراری کلاسهای ترویجی- آموزشی جهت اهمیت اعتبارات کشاورزی با ضریب تغییرات (CV= ۰/۲۹۷) به ترتیب دارای اولویت های دوم و سوم بودند.

جدول (۶) اولویت بندی میزان تأثیر اعتبارات کشاورزی در بُعد آموزشی- ترویجی توسعه پایدار کشاورزی از دیدگاه کشاورزان

رتبه	C.V	انحراف معیار	میانگین*	گویه ها
۱	۰/۲۷۹	۱/۰۲۴	۳/۶۶۰	برنامه های بازدید برای کشاورزان در خصوص اهمیت اعتبارات کشاورزی
۲	۰/۲۹۶	۱/۰۶۹	۳/۶۱۰	فراهم نمودن بازدید از مزارع نمایشی
۳	۰/۲۹۷	۱/۰۸۱	۳/۶۳۰	برقراری کلاسهای ترویجی- آموزشی جهت اهمیت اعتبارات کشاورزی
۴	۰/۲۹۹	۱/۰۹۹	۳/۶۶۵	گسترش استفاده از نشریات ترویجی
۵	۰/۳۲۳	۱/۱۱۵	۳/۴۵۰	ارتقای اطلاعات و فن آوری های نوین
۶	۰/۳۲۶	۱/۱۵۱	۳/۵۲۰	گسترش پروژه های علمی پیرامون اهمیت توسعه پایدار کشاورزی
۷	۰/۳۵۸	۱/۲۴۳	۳/۴۷۰	ملاقات های گروهی

مأخذ: یافته های تحقیق * طیف لیکرت: خیلی کم=۱، کم=۲، متوسط=۳، زیاد=۴، خیلی زیاد=۵

با توجه به نتایج پرسشنامه ها که در جدول (۷) آمده است نشان داد که افزایش درآمد کشاورزان از فعالیتهای کشاورزی با ضریب تغییرات ($CV=0/299$) اولویت اول و افزایش تولید در واحد سطح با ضریب تغییرات ($CV=0/301$) و تأمین هزینه های تولید با ضریب تغییرات ($CV=0/311$) به ترتیب اولویت های دوم و سوم را از نظر کشاورزان نشان داد.

جدول (۷) اولویت بندی میزان تأثیر اعتبارات کشاورزی در بُعد اقتصادی توسعه پایدار کشاورزی از دیدگاه کشاورزان

رتبه	C.V	انحراف معیار	میانگین*	گویه ها
۱	۰/۲۹۹	۱/۰۶۴	۳/۵۵۰	افزایش درآمد کشاورزان از فعالیتهای کشاورزی
۲	۰/۳۰۱	۱/۰۳۴	۳/۴۳۰	افزایش تولید در واحد سطح
۳	۰/۳۱۱	۱/۰۷۹	۳/۴۶۵	تأمین هزینه های تولید
۴	۰/۳۱۲	۱/۰۹۳	۳/۴۹۵	ایجاد زمینه پس انداز برای خانوارهای کشاورز
۵	۰/۳۲۰	۱/۱۰۶	۳/۴۵۰	حمایت های مالی دولت جهت حفظ منابع طبیعی
۶	۰/۳۲۳	۱/۱۱۴	۳/۴۴۰	توانایی کشاورزان در تأمین و خرید بموقع نهاده ها (سم، کود و غیره)
۷	۰/۳۴۰	۱/۱۵۵	۳/۳۹۰	ایجاد و تقویت زمینه های اشتغال و درآمد در مناطق روستایی

مأخذ: یافته های تحقیق * طیف لیکرت: خیلی کم=۱، کم=۲، متوسط=۳، زیاد=۴، خیلی زیاد=۵

نتایج آزمون من وایت نی در خصوص مقایسه کشاورزان در استفاده از تسهیلات اعتباری در کشاورزی در خصوص اثرات اعتباری کشاورزی در توسعه پایدار کشاورزی شهرستان پیرانشهر نشان می دهد که بین نظرات دو گروه در خصوص میزان اثرات زیست محیطی، اثرات اجتماعی، اثرات آموزشی- ترویجی، اثرات اقتصادی و اثرات فنی در توسعه پایدار کشاورزی اختلافی معنی دار وجود دارد. به عبارت دیگر بین نظرات دو گروه در موارد ذکر شده توافقی وجود ندارد. ولی در سایر موارد اختلافی مشاهده نشده و توافق وجود دارد. نتایج آزمون من وایت نی در جدول (۸) آمده است.

جدول (۸) خلاصه نتایج آزمون من وایت نی در خصوص مقایسه کشاورزان در استفاده از تسهیلات اعتباری در کشاورزی در خصوص اثرات اعتباری کشاورزی در توسعه پایدار کشاورزی شهرستان پیرانشهر

اختلاف	P	Z	U	اثرات اعتبارات کشاورزی در توسعه پایدار کشاورزی
دارد	۰/۰۰۱**	-۲/۹۷۹	۳۲۰	اثرات آموزشی- ترویجی
دارد	۰/۰۲۷*	-۲/۷۳۱	۲۹۴	اثرات اقتصادی

مأخذ: یافته های تحقیق

برای بررسی ارتباط بین متغیرهای تحقیق از ضریب همبستگی پیرسون برای محاسبه و بررسی رابطه بین متغیرهای تحقیق استفاده شد. با توجه به جدول (۹) نتایج نشان داد که، ضریب همبستگی محاسبه شده بین متغیر نوع تسهیلات اعتباری در توسعه پایدار کشاورزی توسط پاسخگویان کشاورز با متغیرهای مستقل اثرات آموزشی- ترویجی ($r=0/501$ و $p=0/000$)، اثرات اقتصادی ($r=0/299$ و $p=0/000$)، میزان کل زمین زراعی ($r=0/160$ *) و دارای رابطه مثبت و معنی دار در سطح ۵ درصد می باشد. بنابراین با ۹۵ درصد اطمینان می توان بیان کرد که بین متغیر مستقل مذکور با متغیر وابسته تأثیر تسهیلات اعتباری در توسعه پایدار کشاورزی رابطه وجود دارد. که نتایج با مطالعه پتریک (Petrick, 2004) مطابقت دارد.

جدول (۹) ضریب همبستگی متغیرهای مستقل تحقیق با متغیر وابسته تأثیر تسهیلات اعتباری در توسعه پایدار کشاورزی با توجه به دیدگاه کشاورزان شهرستان پیرانشهر

متغیرهای مستقل	ضریب همبستگی (r)	سطح معنی داری (P)
اثرات آموزشی - ترویجی	۰/۴۴۵**	۰/۰۰۰
اثرات اقتصادی	۰/۵۱۳**	۰/۰۰۰
میزان کل زمین زراعی	۰/۱۶۰*	۰/۰۲۵

** سطح معنی داری ۱ درصد * سطح معنی داری ۵ درصد P ≤ ۰/۰۱ P ≤ ۰/۰۵

بحث

سرمایه به سبب قابلیت تبدیل شدن به دیگر عوامل، در فرایند تولید نقش بسیار مهمی دارد. همچنین به کارگیری صحیح سرمایه و ترکیب آن با سایر نهاده ها باعث افزایش بهره وری عوامل تولید می شود. از آنجا که سرمایه امکان به کارگیری نهاده های کافی و مناسب را برای تولید ایجاد می کند، ضرورت تشکیل سرمایه و تأمین آن ضروری است.

نتایج حاصل از تحلیل اثرات اعتبارات کشاورزی در توسعه پایدار کشاورزی شهرستان پیرانشهر نشان داد که متغیرهای سابقه فعالیت کشاورزی، تعداد افراد بالاتر از ۱۴ سال، تحصیلات و سطح زیرکشت زارع بر دریافت وام مؤثرند، به طوری که با بالا رفتن سابقه کشاورز بر میزان بالقوه اعتبارات دریافتی وی افزوده می شود. متغیر سطح زیر کشت نیز در دریافت وام تأثیر مثبت دارد.

اعتبارات کشاورزی از انواع اعتبارات روستایی است که با اهدافی چون بهبود تولید و بهره وری، اشتغال زایی و توسعه استفاده از فناوری نوین در اختیار کشاورزان قرار می گیرد. مسئله ای که باید بدان توجه داشت، بررسی چگونگی هزینه اعتبارات و عوامل مؤثر در بروز انحراف در مصرف آنهاست. یافته های تحقیق نشان می دهد که عوامل مختلف در بروز انحراف در مصرف اعتبارات مؤثر بوده است. از نظر ویژگی های فردی و اراضی، بالا بودن میانگین سنی بهره برداران، کوچک و قطعه قطعه بودن اراضی، پایین بودن سطح تحصیلات کشاورزان و عدم علاقه مندی آنها نسبت به فعالیت در بخش کشاورزی از مهمترین عوامل بروز انحراف شناخته شده اند. این عوامل با یافته های تحقیق کرمی (۱۳۸۷) منطبق است، همچنین از میان عوامل اقتصادی، پایین بودن سطح درآمد، تنوع شغلی و عدم استفاده از بیمه محصولات کشاورزی از عوامل مؤثر بر بروز انحراف در مصرف اعتبارات بوده اند، که با نتایج تحقیق عمادی و عباسی (۱۳۸۶) منطبق بوده است، و سرانجام بررسی ویژگی های اعتبارات پرداختی به کشاورزان نیز نشان می دهد که عواملی چون مبلغ، میزان سود، مدت زمان بازپرداخت و تعداد موارد نظارت بر مصرف اعتبارات و همچنین، بررسی سطح مدیریت تولید از عوامل مؤثر بر بروز انحراف در مصرف اعتبارات به شمار می روند.

نقش اعتبارات در توسعه کشاورزی ایران بسیار با اهمیت است، بخصوص پس از اجرای اصلاحات ارضی و تبدیل شدن رعایا به قشر عظیم خرده مالکان این نیاز بیشتر خود را نشان داده است. فصلی بودن تولیدات کشاورزی معمولاً یک خلأ موقتی بین پرداختها و دریافتهای کشاورزان ایجاد می کند، از این رو کشاورزان بمنظور پرداخت هزینه های جاری و سرمایه گذاری در امر کشاورزی نیاز به پس انداز درآمدهای گذشته یا کمک مالی خارجی (اعتبارات خارج از بخش) دارند. به دلیل درآمد کم کشاورزان، امکان پس انداز بسیار کم است و از این رو کشاورزان در موقعیتی نیستند که بتوانند از پس انداز خود در امر کشاورزی سرمایه گذاری و نسبت به خرید نهاده های مدرن اقدام نمایند.

در شهرستان پیرانشهر همانند سایر مناطق کشور، کشاورزان معمولاً با محدودیت سرمایه مواجه بوده و از آنجا که عرضه وام و اعتبارات از سوی منابع بانکی با محدودیت مواجه می باشد. لذا تعداد محدودی از کشاورزان به وام دسترسی خواهند داشت. بنابراین با توجه به مشکلات مذکور پیشنهادت زیر جهت ارتقای اعطای اعتبارات کشاورزی در شهرستان پیرانشهر ارائه می شود:

۱. با توجه به پایین بودن سطح کاربرد فتاویریهای نوین در سطح مزرعه در فرایند تولید کشاورزان در محدوده مورد مطالعه، برای توسعه این فناوریها در مزرعه باید اعتبارات از نوع سرمایه ای در اختیار کشاورزان قرار گیرد.
۲. با توجه به پایین بودن سطح درآمدو نیز سوددهی اندک فعالیتهای کشاورزی در محدوده مورد مطالعه، که باعث گسترش تنوع شغلی در میان کشاورزان شده است، مبلغ اعتبارات با توجه به بررسی ظرفیت های تولیدی کشاورزان افزایش یابد.
۳. برای گسترش استفاده کشاورزان از بیمه محصولات کشاورزی، تسهیلات و شرایط استفاده از آن برای تمامی کشاورزان به ویژه کشاورزان خرده پا فراهم شود.
۴. با توجه به اینکه هدف از اعطای تسهیلات بانکی رفع محدودیت مالی کشاورزان است و از آنجا که کشاورزان خرده پا در تأمین نهاده های مورد نیاز برای تولید با مشکل روبه رویند و نتایج نیز نشان دهنده توزیع نامناسب وام در بین کشاورزان و دسترسی بیشتر کشاورزان بزرگ نسبت به کشاورزان خرده پاست که خود باعث ایجاد یک جریان درآمدی برای کشاورزان بزرگ شده است لازم است برای جلوگیری از این امر بانکهای عامل به پرداخت اعتبارات به کشاورزان دقت بیشتری کنند و با پرداخت اعتبارات به کشاورزان کوچک از طریق تعاونیهای روستایی، در رفع نیاز سرمایه آنها گام بردارند.

منابع

- [۱] بخشی، م. ر. (۱۳۸۷). شناسایی و تعیین نقش عوامل مؤثر بر عملکرد بازپرداخت اعتبارات کشاورزی، پایان نامه کارشناسی ارشد تهران: گروه اقتصاد کشاورزی دانشکده کشاورزی دانشگاه تهران.
- [۲] باقری، م و نجفی، پ. (۱۳۸۵) بررسی عوامل مؤثر بر عدم بازپرداخت اعتبارات بانک کشاورزی، مجموعه مقالات همایش تأمین مالی کشاورزی. تهران: پژوهشکده اقتصاد دانشگاه تربیت مدرس.
- [۳] سلیمانی پور، ا و نیکویی، غ. ر. (۱۳۸۳). نگاهی به محدودیت های دریافت اعتبارات کشاورزی از دیدگاه زارعان. فصلنامه پژوهشی بانک کشاورزی، بانک و کشاورزی. سال سوم، ص ۸۴-۵۳.
- [۴] شاهین فر، ع. و صدراآشرفی، م. (۱۳۸۶). اصول مدیریت و مدیریت کشاورزی، انتشارات دانشگاه تهران. ص ۵۷.
- [۵] عمادی، م. و عباسی، ا. (۱۳۸۶). دانش بومی و توسعه روستاها، فصلنامه روستا و توسعه، ص ۳۱-۴۷.
- [۶] قوام، ح. (۱۳۸۸). بررسی اعتبارات کشاورزی در ایران، پایان نامه کارشناسی ارشد، دانشگاه تهران.
- [۷] کرمی، ا. (۱۳۸۷). عوامل مؤثر بر دسترسی به اعتبارات و تأثیر آن بر کارایی کشاورزان: مطالعه موردی استان فارس. پایان نامه کارشناسی اقتصاد کشاورزی، دانشکده کشاورزی شیراز.
- [۸] مقدسی، ع. (۱۳۸۴). عوامل مؤثر بر پس انداز در ادبیات اقتصادی و برداشتی از موانع پس انداز در ایران. فصلنامه روستا و توسعه.

[9] Khalafalla, K. Y. (2003) Demand for agricultural loans under islamization: An econometric model of the Sudeanese credit market University of Bonn.

[10] Rubin, D.B. (2009) . Estimating Causal Effects of Treatments in Randomized and Nonrandomized Studies. Journal of Educational Psychology, 66: 688-701.

Impact analysis training – extension and economic effects the development of agricultural credit in the city piranshahr west azerbaijan province

Esmail Maroufi

PhD student and lecturer in agricultural development PNU piranshahr Center of west azarbaijan

Abstract

The aim of this study was to analyze the educational effects - economic impact of promotion and development of agricultural credit in the city is piranshahr. The aim of the present study, the applicability of the study and the methods used to collect field information and the documents. Methods in nature - descriptive survey. To investigate the validity of the research, ideas and advice to help faculty members were drawn from the pilot test was used to assess the reliability of the questionnaire. And Cronbach alpha levels reached 0/74 respectively. The population studied in this research, the number of farmers in 8150 was Piranshahr city. The population of Kerjeci and Morgan table to determine the sample size used. 200 farmers have been set accordingly. The correlation coefficient was calculated between the type of credit facility sustainability in agriculture by respondents farmer independent variables education effects – promoting ($p=0/000$, $r=0/501$), Economic impacts ($p=0/000$, $r=0/299$), The total amount of agricultural land ($p=0/025$, $r=0/160^*$), Have a positive relationship and is significant at the 5% level. Thus it can be stated with 95% confidence between the independent variables and the dependent variable the impact of credit facilities sustainable development of agriculture are related.

Key Words: learning effects - extension, piranshahr city, economic effects, credit facilities.